

מוסף

הארץ
HA'ARETZ
יום שישי
21.1.00

מחלקת חניכות: עו"ד ימימה בבאי
חשבה שיש לדון את נמרודי לקולא

עיתון מגויס: כתבי השבועון "רימון"
לא ידעו שהם עובדים בשביל השב"כ

גידולי ברכה: שין טריאמה גילה
תרופה לסרטן - להקרין עליו אהבה

הנעדר

שבת

שנים שכלו

רב"ט יעקב דביר נראה לאחרונה ב־17 במרץ
1962, בסוריה. צה"ל חוזר לחפש

אביחי בקר

אביחי בקר

הכניס בין עין גב לכומיס' הורץ את קצוה המערבי של מה שהיה פעם מוצב נוקייב, אחד המושלטים הסוריים המבוצרים והמאיימים ביותר ברמת הגולן, גדרות של שדה מוקשים שלא פונה הן תוכנית לזמנים שבהם היה המקום מושג כחדשות. "גול עבר הגבול עם סוריה עד 5.6.1967", מבציר של גדול ממדים. האגדרה של שילדו משקיפה על הכנרת ומספרת לרודר שלא ידע כי "על גבעה זו ניטש קרב נוקייב", מפעולות התגמול הנועות ביר תר שידעה ישראל כעשור שקדם למלחמת ששת הימים. הדיווח הרדמטי של טרוביז נוספר "ישראל" בשבת, 17.3.62, דיווח רבים לרודיז ונשמר באוצר קולות העבר שהו סעירו את הדמיון. צריכות היו לחלופי הרבה שנים כדי שית' כר שהאירוע לא יכול להירשם בטור ההצלחות המפוארות של צה"ל.

שבעה לוחמים נהרגו בנוקייב. לוחם נוסף, רב"ט יעקב רביז (רביקנד) מתחת תקוה, "נפל במדרונות אלה במקום קברו ולא נודע עד עצם היום הזה", כמאמר הכתובת שעל הגיל. עד 38 השנים שהלכו מאז הפשיטה לא קירבו ולו בצעד את פתוח תעלומתו היעלמו. התיק בענף איתור נעדרים נותר פתוח כשהיה.

רביז הוא אחד משני הנעדרים החיוניים של צה"ל בגבול הישן עם סוריה. השני הוא יעקב מייגובסקי, נח"לאי ששירת בקיבוץ גונן, 66 באוקטובר '56 "גם מייגובסקי לצד חוויים בסי ביבה. עם ערב נשמעו כמה מטחי יריות מכיוון המעיין שאילו הלך. המריקות לא העלו רבר. גורלו של מייגובסקי לא ידוע, ממש כמו מורדתי של רביז.

האב, אברהם רביז, בן 79, הוא אדם עדין, צנוע ועצוב. בחרש שעבר, כשנמצאו בעומק חולות סיני גופותיהם של חשיונאים רבים' לאיון כחו רוב"ט מרדכי גייב, הלחי מלחי מות יום כיפור, הפיח בו הגילוי תקוהו שבגילוי ידוע עוד יוכה גם הוא לאתביא את בנו לקבר ישראל. "אנחנו יודעים שזה עניין של יעקב מטופל במסירות", הוא אומר, "זה מקרה שאף פעם לא הירפו ממנו, וההגשה שלנו כמשפחה היא שצה"ל עשה ועושה מעל ומעבר."

הרגשות של רביז האב מבוססת למדי. אל מוטי קרינגל, חשב בתעשייה האווירית וחבר ילדותו של יעקב רביז, תחק' שר לפני חודשים נציג מנעין איתור נעדרים בצה"ל וביקש לשוחח איתו. הפנייה הטלפונית הזאת נחתה על קרינגל בה

פתע גמורה. הטלפון הגיע כשנה במכוניתו וכרכיו החלו לדעוך מהתרגשות. החוקר הנמרץ הופיע בביתו בתוך שעה, פרש לפניו מפות ומרשמי קרב, והסביר לקרינגל שמרי' פעם נכנס צוות טרי לעומק התיק ומנסה לפענח את התעלומה במיוונים הרשימים. לצורך הרכבת המיפס, אמר החוקר, אין פרט שאין בו תועלת, אפילו אלו חוויות נעורים רחוקות.

אננה ח'כים חדשים

המסע בעקבות רביז מתחיל בפתח תקוה. במעונות עובדים ברחוב חנה סנש. האב, אברהם, נהג "דן", האם לאה (לו' ס'), עקרת בית. יעקב – יקוב, קראו לו ההורים – היה הבכור משלושת ילדיהם. הוא למד ענין גנים במחזור הראשון של בית הספר ע"ש א"ד גורדון והמשיך לתיכון "ברנר". בגיל 16 נשלח כילד חוז' לקיבוץ משמר העמק ואחרי שנה חזר לפתח תקוה ועשה בגרות אקסטרניט ב"אגנור". טיפוס ר' רשן, כל הומן של התעמלות ומסויקליות שלו היו אלוהים פרסלי, "שרות ירוקים" והפליטרים.

"ילד מקסים", אומר האב חרישית. "הכי תהיך ישי", נר' צצות עיני האחות, יוכי אייזנברג, שהיתה בת 13 כשהתרח' שה השניגבר, תמיר, בלומית שחורה, עניינים כחולות, שן קדמית שבורה שהיתה מעין טגל מסחר'. "פשוט עלם יפה תואר", קרינגל מסכים עם התואר: "חורז גוע', שחיין מער' לה, חבר בגד"ע אוויר, חביב הכנות, תמיר מארגן מסיבות, התנהג שלו היתה יפה מאויר, שהיתה כמובן החתיכה של התיכון."

קרינגל הוא האחרון, בינתיים, ברישמה ארוכה המונה 33 עדים שנשאלו על יעקב רביז בסיבוב זה של חקירה, שתחילתו חן בנובמבר '96. זהו מלומד מרשים ביסודיות שבו הוא מת' נהל. אפילו אל הכתבים הצבאיים שליוו את המבצע הגיעו, ואחרי שהתברר כי לוחמיו נוקייב יש רק מעט מידע לתורם. את תוצאות משטפל בתיו מוביל שחר אלקלעי משדה נחום, עד לא זמנן אף החברה הגולנית הטבע. התחושה בענף איתור נעדרים שקיימים עדיין לוחמים הבויים, בוגרי הקרב, שדר' כיום הנסתכלים עם רכיר בליה הגורלי אף רק היו נענים לק' ריאה, גם פרט שולי לכאורה עשוי אולי להחניק קדימה את החקירה שנקלעת למקלע מתחום.

רביז התגייס לצה"ל במאי '61. טירונות הוא עשה בצריי פיו, במה"ד 4. אחר באחול היה פתח תקוואי נוסף, יורם גוריא, לי, היום איש תחוקה ב"שופרסל". השיחה על רביז מעקריה

בו צמרמורה. יחד עם עברו קורס מ"כים בשבטה, חזריקו הרונים של במה"ד 4 בויקים, וכשקיבלו זימון לקורס צעיינים הרי' חלש שיערין שינינו לבמה"ד 1 עם רקע קרבי ולא כסתם ג'ובניקים. כרי להתחשל הם סופחו לגולני וכשבויעים לפני מבצע נוקייב הם נכנסו בשערי גדרו 51, שישב או בסירת הכי' רמל.

"כאבו ארבעה מ"כים במה"ד 4, יעקב היה גאה מאוד בתג' החדש שקיבלנו", נזכר גוריאלי. כשרביז שובין בפלוגה ג' זה היה בשבילו יום מאושר, הוא הצטלם על רקע המפתח ושלה את התמונה הביתה כחוכמה. הרובאים קצת קיסרו בתחלה, מה פתאום "גיבוב" במה"ד 4 נוחת עליהם כמ", אבל דרכי' מיהר להתגלבל והיה לאחד מהחבר'.

מאז הסכם השלום אנשם עם סוריה ביולי '49 הייתה חזירה הסורית גבול שקט כהשואה למצרים ולירדן, ולראיה – פע' מיים בלבד יצא צה"ל לפעולות תגמול מעבר לגבול: בדצמ' '55 פשטו הצהננים בפיקוד אריאל שרון על שדות יערים בבקעת הבטיחה בצפון-מזרח הכנרת וביוניאר '60 תקפו כרי' חות גולני. מערות מבוצרות ככפר תאומים הצופה על תל קציר. זה היה אירועי'מפתח בתולדות החטיבה, כיוון שער אז, לאחד הכישלונות של תחילת שנות החמישים, הושארו פעו' לות התגמול בתוקף הצנחנים.

הרגיעה בגדרה, שהחליקה מעמר שנתיים, נקטעה עם החי' רפת הסכסוך על שדות הריג בכנרת בתחילת '62. מוקד העיי' מות היה מפרץ כרסין; עד אז עבר צה"ל לסדר היום על פלישת יריינים סורים אל הנמצא בריכוניות מלאה של ישי' ראל, ולא אותה הם לא השתיחו לא בהסתחר במחשבת לא מוצבי' מטבכריה. עתה הוא החל להגביר את הפיקוח באמצעות ספיי' נות משמר של חיל הים, ששלו את הדרשות והרחיקו את מסיי' גי הגבול.

בסוף פברואר הגיבו הסורים בירי על אחד הסורים. הוש' בה אש וההתדרדרות ההדרגתית הגיעה לשיאה ביום חמישי, 8 במאריס. פילת משמר ססירה במרוחק 150 מטר מהחוף הות' קפה באש צולתה מנוקייב ומכורס ושני אנשי צוות נפצעו. ישי' נורו גם לעבר סירי ריג ששייטת לא ריחק משם. ישי' ראל העבירה לרמשק באמצעות הא"ם מחאות חריפות, שבהן הודיעה כי לא תחסס לפעול אם לא תחזור הרגיעה לכנות. במקביל החלי' פיקוד צפון ללכב את מבצע "סנונית". סוריה מצוה ההחלטה על כוננות בשבטא ותגיברה בהסתחר את מוצבי' הקו הראשון.

אחרי רגיעה של שבוע נראה כי העניינים בכנרת חזרו למסד 4

מבצע נוקייב, אחת מפעולות התגמול החפורסמות והיומרניות נגד סוריה שלפני מלחמת ששת הימים, גבה שבעה חללים ונעדר אחד, נשכח חלב – יעקב דביר, חייל שצורף למבצע ברגע האחרון ולא חזר מחנו. כל הנסיונות לאתרו בסוריה, כולל מאמציו של המרגל אלי כהן, עלו בתוהו. לפני שנה נפתח התיק מחדש, בניסיון לתת תשובה למשפחה שלא מוצאת מנוח זה 38 שנה, אך לשווא

ב ע ק ב ו ת

יעקב דביר

יעקב דביר. איפה לא חימשו אותו! אפילו לבתי חולים לחולי נפש הגיעו

לוחמי גולני חוזרים מנתיב. שלוש מכוני הסיירת חזרו על אלונקות

לה. הניסיון לשחזר מכאן ואילך את שעותיו האחרונות של דביר מחייב להסיר שכבות על שכבות של אבק. גם מתחתן מתגלה מין ראשון.

התנה הראשונה היא אורי שילו, או מג"ד 51 של גולני. שילו חי כיום ברמת השרון, בן 72, תנ"צ בדימוס, מבקר פנימי בעמותת מט"ב (מטפלות בית) לפני חודשים הוא השתתף בהלווייתו של המ"פ שהיה איתו בחל"ם בנתיב, אורי ירון (ולריסלבסקי). שילו מספר שהסתייג בתחילה מהלהיטות של המח"ט גור לצאת למבצע. "לא חשבתי שכבר הגענו לרמה של הצנחנים ולא הסתירתי את זה ממוטה", הוא אומר. "בדיעבד, למרות התקלות מוטה צדק. מבחינה מראלית זה היה המבצע שדירים את גולני ושסימן

אורי שילו: "מיד כשהגענו לשטח ההיערכות בעין גב, מוטה צירף אלי חברי' מההכנה לקורס קצינים. בקבוצה הזאת היה גם דביר. זה קרה שעה לפני

● חמש

לשגרה ולפיכך הוקפאה תוכנית הפעולה. אלא שאו, במשך יר' מיים רצופים, נודתה אש מקלעים, מרגמות ותול"ד לעבר ספינות משמר שגעו בסיוור שגרתי באזור שפך הירדן. ראש הממשלה ושר הביטחון דורו בן גוריון, ששהה ביום שישי, 16 במארכ, בחופשה המסורתית במלון "גלי כנרת" בטבריה, הורה לצבא להוציא מיד מגירה את מבצע "סנונית". בפיקוד צפון התקבל האישור לפעול לה בשעה 12:00, 23:00 נקבעה כשעת השי"ן.

מוטה קובץ על ההדמיון

במיתולוגיה של גולני, שהצבעוניות שבה לא בהכרח נאמנה לעובדות, מסופר כי בהתראה וראשונה לקראת נוקייב התמודדו על המכרז מח"ט הצנחנים אלי ועירא ומח"ט גולני מרדכי (מוטה) גור. כשנשאל ועירא כמה זמן רדוש לארזמי הכומותות להתכונן לפעולה הוא השיב 72 שעות. כשהלכו לגור הוא אמר: "24 שעות". התוצפה הזאת העניקה לו את כל הקופה.

הרמטכ"ל אז, רא"ל צבי צור, שלא מרגיש מחויב לפולקלור, נימק בשעתו את הבחירה בגולני בצורך "להכניס עוצמה קרבית נוספת למערכת הכוחות המשתתפים בפעילות הצבאית... באותה תקופה שררה בגולני תחושה כללית של קיפוח וחוסר ביטחון לעומת הצנחנים".

היעד העיקרי של הפשיטה היה מוצב נוקייב, יעד מבוצר היי טב, שלושה ק"מ צפונית לעין גב, שעל פי ריווחי מודיעין פיקוד צפון החזיקה אותו מחלקה של "המשמר הלאומי" הסורי, כוח מ"י ליציוני שאיכותו בינונית. אבל כשפרצה סיירת גולני בפיקודו של רס"ן צבי עופר אל התעלות, התברר כל נתוני המודיעין. במר צב היו ערוכים לקראתה 70 לוחמים, מחציתם מגדוד ח"ד 3, כוח סדיר שניהל קרב נחוש ועז. זאת היתה איכות שונה לחלוטין מה סורים שעופר, עוד בהיותו בצנחנים, פגש שבע שנים קודם לכן במבצע כנרת. אז הם נשכרו מיד. הפעם נמשכה הלחימה 80 דקות.

מדרום למוצב, בכפר נוקייב, השתכנה לפי המידע המודיעיני כיתה מהמשמר הלאומי. משימת הטיהור הוטלה על בית הספר למ"כים בג'ערה, בפיקודו של רס"ן בנימין ענבר. "שלום נטע", כתב ענבר לאשתו בפתק שמור אצלו בארכיון, "בצער רב עלי להודיעך שיחולו שינויים בתוכניתנו. אני כנראה אהיה עסוק השבת. נשיקות לילדים, לא לדאוג, יהיה בס... בני".

יום שישי, 16 במאוס, 1962. השעה 20:45. את החסימות לכי וון מודה וצפון מצבי גרוד 13. גרוד 51 בפיקודו של סא"ל אורי שילו נשאר למורת רוחו בעתודה, על חזל"מים. הכל מוכן לפעור

דביר. זה קרה שעה לפני שיצאנו לדרך

ציון מסורי: "אש תופת ירדה עלינו. לסורים היו על הרכסים קציני תצפית שכיוונו את האש לאורך הציר שבו התפינו, אנחנו התקדמנו והם בהתאם הזיזו את הקנים"

שמואל אבידן: "כשקמתי קראתי לו, 'יאללה יעקב, בוא נמשיך'. התקדמתי, הנחתי שהוא אחרי, פתאום שמתי לב שאני לא מרגיש אותו איתי. הבטתי לאחור, הוא לא היה"

צדק. מבחינה מוראלית זה היה המבצע שהרים את גולני וסטימן את המפנה.

השם יעקב רביר מוכר לו היטב, גם לאשתו צפירה הוא לא זר, אלא שערפל הזמן מתעתע בזיכרון. "מיד כשהגענו לשטח ההיע" רכות בעין גב, מוטה צירף אלי חבר'ה מההכנה לקורס קצינים. בקבוצה הזאת היה גם רביר. זה קרה שעה לפני שיצאנו לדרך. ההסבר שלו היה שהוא רוצה שהם ישתפשפו לפני שהם יוצאים לבה"ד 1". בעצם שילו לא שש על ההנחתה, אבל לך תתווכח עם המח"ט. לילה, חושך, לא מזהים פרצופים, בטח לא פרצופים זרים. שילו שולח איפא את המסופחים לרס"ד הגדוד, ציון מסורי ופוקד עליו לפזר אותם בין החזל"מים. מסורי עיקם את האף, אבל המג"ד עמד על שלו: "הם לא אריב", ניסה לרכך את הפקודה. מסורי, קצין תחזוקה ראשי בשנים '84-'87, מאשר את התיאור של שילו. "לא הכרתי אותם", הוא אומר, "הם היו נספ' חים". הסמג"ד יוסי צחור, אז וייס, זוכר אף הוא כי רביר "לא היה אורגני. הוא לא היה אחד מהגרוד". למעט קומץ שהספיק להתוו" דע אל רביר, הוא הזדמן לקרב הראשון והאחרון שלו כשהוא אל מוני לכל המופקדים על גודלו. לעובדה טרגית זו היתה וראי תרומה מכרעת על כך שלא מיד חשו בחסרונם.

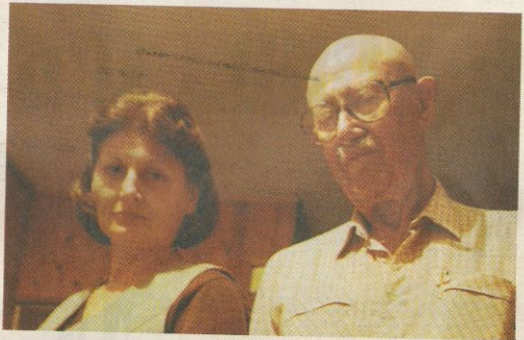
אתה. אתה ואתה

האחות יוכי אייזנברג זוכרת במעומעם שאו, מארס '62, דופיי עו אצלם בשבוע האבל שני לוחמים, שאחד מהם סיפר כי היה לצרו של רביר כל אותו הלילה. "קראו להם אבידן וברטל, רק שאת השמות הפרטיים אני בשום אופן לא מטוגלת לשחזר וגם לא מאיפה הם".

אבנר ברטל ממושב מזור נמצא זה שישה חודשים במעבה הג'ונגלים של דרום אמריקה. שמואל אבידן, לעומתו, בהחלט זמין. הוא חקלאי במטולה, מטפה מטעי תפוחים. לחקר התעלומה

הוא רמות מפתת: הוא האחרון שראה את רביר בעודו בחיים. "זה התחיל במחנה בטירה, שהיה בסיס הקבע של הגדוד. ישבנו בבית" נים, במגורי סגל. ואז הגיע אחד המפקדים ואמר לרביר, לברטל ולי, 'אתה, אתה ואתה מצטרפים לכוח'. רוב מבריע של המשתתפים שצאו למבצע נאספו מפלוגה א', שהיתה הפלוגה הבכירה בגדוד. אנחנו היינו מ"כים בפלוגה ג' שהדריכה טירונים".
על פי העדות הזאת, רביר אומנם הגיע זה מקרוב לגדוד, אבל הודות לרושם החיובי שהשאיר וזה להיות בין המאשרים שצויר פל לנבחרת. "את התנודות למבצע קיבלנו באוטובוס בדרך לעין גב", ממשיך אבידן. ביציאה מהקיבוץ, כשהם צערו צפונה אל מחוץ למטעי הבנגות, וזהה יורם נורדאלי את רביר כשהוא נע לפ' ניו. הם נופפו זה לזה לשלום ורביר אפילו קרא: "שנחזור אני מד מין לחומות". מאז נורדאלי לא ראה אותו יותר.
המירע שסופק לאנשי הסיירת, שנשלחו למשימה העיקרית,

שמואל אבידן: "לקחו אותי לפני חודש למקום. חזרתי מהשחזור מתוסכל לגמרי. בנו שם, חרשו, הקימו חוף ורצה, הכל השתנה. אני מת לעזור, אבל לא מסוגל לספק את הסחורה"

חוזרים, אברהם ולאח. צה"ל עשה מעל ומעבר אבל המשפחה נחרסה

לכונן נודע אחי, סרן יאיר פלד, מפקד סיירת צנחנים, במארג מס' תננים באזור ניצנה. הראשון שהתעשת היה צביקה עופר. הוא הוציא את הסיירת מהשטח החשוף המוכה באש, לקח איתו שתי מחלקות וגלש אל התעלה הדרומית מכיוון שלא תוכנן מראש. באותו זמן, בתעלה הצפונית, נע סג"מ דני ורדון עם עוד שני לר' חמים. השלושה טיהרו אותה לכרם במבצע שזיכה אותם אחר כך בצל"ש (ורדון, שהיה מאושיית הסיירת, נהרג בששת הימים).
בחלק הדרומי, שבו התרכזו מחלקת הח"ד הסורית הסדירה שתיגברה את המוצב, ההתנגדות היתה עיקשת פי כמה. רימנים עפו מצד לצד, כשבין הצורדים מפרידים שלושה מטרים בלבד. בשלב זה ריכוז מפקד המוצב את כל חייליו הכשירים בשתי מצ' ריות, התבצרות שכלמה זמנית את התקדמות הסיירת. עופר הגיע להכרה שבלי עזרה הוא לא יצליח להמשיך הלאה, והודיע למח"ט בכשר כי "דצוי שחונג של בני". ענבר, שהשלים את משימתו בכפר בקלות יחסית, נשלח לעברו, הגם שלא היה לו מושג מוקדם על מבנה היעד.
למרות זאת החבירה, שהתנהלה בצעקות, הצליחה, וענבר חיסל את קני ההתנגדות האחרונים, מהלך שניצח את הקרב. 38 גויות של חיילים סורים נספרו על היעד. צה"ל איבר בלחימה על המוצב חמישה לוחמים. שליש מכוח הסיירת חזר על אלונקות, בכלל זה יהואש הרכבי מעין החורש, שבעורתו שוחזרו המהלכים של הסיירת.

כוח החילוץ נחטף

בזמן שעופר ביקש תגבורת, הודה המח"ט לגדוד 51 שבעתורה להתקדם לוירת הפעולה, למקרה הצורך. שדה מוקשים נגד רכב שלא וזהה מראש שיתק את תנועת הגדוד: אנשי המודיעין אל הבי חינו כי חלקת הפול שכביר תגישו רדועה עשרות מוקשים צ"כים שחוננו בדירוג. ארבעה וחל"מים נלכדו בחלקה של שני רגום, המג"ד עלה פעם אחת על מוקש, החליץ וחל"ם, ואז התפוצץ תחתיו מוקש שני. מהלם ההתפוצצויות הוא התחרש לחלוטין. הוא רשם על פתק לקרוא לסגמ"ד כדי להעביר לו את הפיקוד.
וכך קרה שבאותו לילה עגום, עסק גדוד 51 שנודע לשמש כוח חילוץ, בחילוץ עצמו. טרסטרטים שהועקו מקיבוצי הסביבה להור ציא את החל"מים התקועים הסתככו כהוגן ואחר מהם ננטש. לפני הנסיגה חיבל הגדוד בכלים שנעזבו, אך בגלל מחסור בחומרי נפץ הנזקים היו קלים בלבד. לסוריים זאת היתה תגובה הם גררו מהשטח את השלל, העלו את חמשת הכלים על פלטפורמות והציגו אותם לראווה בתהלוכת ניצחון צוהלת בחוצות רמשק.

יעקב דביר. בחור נועי, שחיין מעולה, חביב חבנות

היה רל. תצלום אוויר אחד בלבד, שגם הוא היה משובש, הועמד לרשות 74 הלוחמים ללימוד היעד. לא פלא שרובם כלל לא הכיר רו את המוצב שעליו הסתערו. בגלל לוח זמנים דחוק לא התנהל תרגול על מודל, לא שולחן חול. לרוע המזל רבים מהצוותים הורו תיקים שהו בקורסים.

תנועת הסירות אל היעד נמשכה שעותיים. הם הגיעו עד לגי קורת הפיצול מבלי שהתגלו, אלא שבעוד הם נערכים לתקיפת, נתקל כוח החור של בית הספר למ"כים, שהיה בדרכו לכפר, באש מן המארב. רס"ן ענבר שלח את סגנו, יעקב אבן, לטפל בעמדה. אלא שהחיילים הסורים הספיקו להרוג את המוצב בנוקיים כי האויב הישראלי בשער. חיילי המוצב מיהרו לפתוח באש, ופצעו קשה בצווארו את המ"מ, סג"מ ודקה פלד, שנועד לפרוץ לחלק הדרומי של המוצב.

מתדרה לשלומן קפאה תנועת הכוח לרגע (שלוש שנים קודם

בנימין ענבר: "כשמחלקים כל כך הרבה צל"שים, זאת ההוכחה שההבדל בין ניצחון לכישלון הוא דק. נוקייה היה קרב הרואי, אבל לא היה רחוק שהוא ייגמר בביזיון"

נסיגה תחת הכנעה

כשהושלם טיהור היעדים ופיצוץ הבונקרים, פתחו הכוחות הפושטים בנסיגה לעבר עין גב, כשהם עמוסים באלומקות ובנשק שלל לרוב. ליוותה אותם הרעשה ארטילרית שחרותה אצל בוגרי נוקיים כמראומה, בגלל תחושת חוסר האונים. על פי הערכה ירו הסורים באותו לילה 1,800 פצצות ופגזים, שמהם נהרגו שלושה לוחמים.

"אש תופת ירדה עלינו", מספר ציון מסורי, הרס"ר של 51

המשך

גו אותם לראות בתהלוכת ניצחון בחצות דמשק. את ההסתבכות בשדה המוקשים אליו נקלע כוח המג"ד חור דביר ושמאל אבירן יחד. הערכת צוות החקירה המחודשת היתה שאבירן יסגור בשבילים את הקצוות. ראש הצוות, שחר אלקלעי, יצא איתו לאזור נוקייה ויחד הם שיחזרו את נתיב הקרב צעד צעד, מחוץ גופרה עד עין גב, בתקווה שאבירן יצליח להצביע על המקום שבו נראה דביר לאחרונה. אלקלעי קיווה להגדיר, בעזרת אבירן, משבצת של 100X100 מטר.

"אני מלא התפעלות מהעבודה המסורה של שחר", אומר אבי דן. "הוא באמת משיקע מאמצים עילאיים, אבל יש נקודה כאובה שלא מניחה לי. יש בי המון ועם. איפה הוא כולם עד עכשיו? הרי האזור שבו מדובר כבר אלינו כבר בשנת 67' וכולם לא נעשה. אני לא מוכן לקבל את זה. לקחת אותו לפני חורש למקום שלגמ' רי לא רומה לאיר' שהוא נראה אז. חזרתי מהשחזור מתוסכל לגמ' רי. בנו שם, חרשו, הרימו סוללות, הקימו חוף רחצה, גרפו עפר, הכל בעצם השתנה. אני מת לעזור, אבל לא ממש מסוגל לספק את החסורה".

איך אפשר בכלל לזכור איפה בדיוק זה היה, תמה אבירן. "איפה לא חיפשו את יעקב בשנים הראשונות? אפילו לבתי חולים לחולי נפש הגיעו אז. בזמנו התרכזו יותר מדי באפשרות שהוא נמצא בידי הסורים. מניסיוני אני יורע שכשמוכנות נתקעת, רצוי לברוק קודם כל מה מצב הדלק ורק אחר כך לפתוח מכסה מנוע. הם הפכו את העולם ורק מתחת לפנס הם לא חיפשו. כשהסתובבתי שם אמרתי לשחר, 'שמע, הוא בטח כאן בתוך הסוף'".

אבירן חושב שהתיק הזה חייב לרבוץ על מצפונה של מדינת ישראל. במחשבה שנייה, הוא מרגיש שחלק מהאחריות רובץ גם על כתפיו. "גם לי בעצם לא היתה יוזמה לקום ולנער את המעור, כתי, דחקתי את העניין הצד".

שיצא לגנוקייב כלוחם. "לסורים היו על הרכסים קציני תצפית שכיוונו את האש לאורך הציר שבו התפנינו, הם האירו את השטח בפצצות תאורה ואו הנחיתו ארטילריה כבדה. אנחנו התקדמנו והם ברתאם היוו את הקנים. הרילוגים שלהם היו של 150 מטר, הם ממש סרקו את השטח באש, מכוני עפר וריקושים. יצאנו מזה בחיים רק הורות ליוסי וייס הסגן", שנתן פקודה לרוץ אל המ"קום שבו נפלו הפגזים לאחורונה ושם לשכב, כי לשם ההפגזה לא תחזור".

כטור שהשתדך נצמרו אבידן ודביר זה לזה. "כל כמה רקות ידרו עלינו פגזים, נשכבנו, קמנו, נשכבנו, קמנו. הדרך שהלכנו עליה, שחלקים ממנה עוד קיימים, היתה עשרה מטר בערך מהמים. לא זכור לי שיעקב היה במתח או כלחץ, אבל כרי בכל זאת להקל על עצמנו החלטנו בדיחות. היה קטע, שהיינו צמודים לאדמה, מחכים שהסיט יחלוף, ואז יעקב אומר לי 'זאת הודמגת נהדרת לעשות כרש'. באמצע ההפגזה הוא ירד לכפיות שמיכה".

כך באטיות הם התקדמו דרומה. "היינו להערכתני שני קילומיטר מעין גב, אולי פחות, כשידך עלינו עוד מטח. כהתאם לתרגור לת נשכבנו. כשקמתי קראתי לו, 'אללה יעקב, בוא נמשיך'. התקדמתי, הנחתי שהוא אחרי, פתאום שמתי לב שאני לא מרגיש אותו איתי. הכטתי לאחור, הוא לא היה. לא ייחסתי לה חשיבות כיוון שלא היינו היחידים בטור, תיארתי לעצמי שהוא התערבב בהמון. הגעתי לעין גב בלעדיו. כשעלה הברקר ועדיין לא איתרתי אותו, רק אז נדלקה אצלי נורה אדומה וניגשתי לרוח עלי לנפש קדים".

ההפגזה הסורית דרפה את הנסוגים אל תוך עין גב והם מיהרו למצוא מסתור במער בירי המים מתחת לכביש. רק להם של דביר עיית מטוס ווטור, שהונקו לאוור, הביא להפסקת אש, אם כי הפצצות שהטילו המטרסם נפלו בשטח ירדן דווקא.

מגיד 51, שאחת מאוניו התאוששה בינתיים, חזר לחפש את דביר עם שלוש חוליות שהתפרשו בשטח, כשהוא משחרר את ציר הניסוג. הוא לא מצא דביר. גם הרייגים בכך רת לא מצאו דביר וכמוהם פעילות חשאית של יחידות מיוחדות שטיילו באזור. תצפיות שהתקנו אחר תנועת ציפורי טרף המשחרות לגופות אדם העלו

יוכי אייזנברג: "הבית הפך עצוב וקפוא. כל אחד אצר את הכאב בתוכו. יותר לא דיברו על יעקב. אמא שקעה בעצמה, אבא טיפל בה, ואני, האחות הקטנה, הרגשתי בדידות אימה. המשפחה נהרסה"

אלי כהן התבקש לעזור

מאז שנודע על העלמותו של יעקב דביר, מספרת אחותו, יוכי אייזנברג, "הבית הפך עצוב וקפוא. כל אחד אצר את הכאב בתוכו, יותר לא דיברו על יעקב. אמא שקעה בעצמה, אבא טיפל בה, אני, האחות הקטנה, הרגשתי בדידות אימה. המשפחה נהרסה, אף פעם לא ממש השתקמנו, למרות שתקווה היתה כל הזמן. גם אחרי עשר שנים מאז שיעקב הוגדר 'נעדר' לא חשבונו שהוא מת, היתה בבית אופטימיות, הרבה פעמים התחוושה היתה שארטרטו עולים על עקבותיו".

כאמל אמין תאבת, הוא אלי כהן, שבתחילת 62' רק החל לה-תאקלם ברמשק, קיבל הנחיה לדרחח בעניין גורלו של דביר. במאי, חודשיים לאחר פעולת נוקיב, הוא יצא עם ידיו, אחיין דרמטב"ל הסורי מאזי אדין, לטור בגבול עם ישראל. מלבר נוקיב, שבעקבות הפשיטה עבר עבודות שיפוץ, התאפשר להם להי-כנס לכל מוצב שיחפצו. כהן ניצל את ההזדמנות למכור אב בגנוקייב נלקחו חיילים ציונים בשבי. בכל אשר פנה נענה שלמרכה הצער לא היו דברים מעולם. התשובות ססר פקו לו נשמעו לגמרי אמינות, בידורים שערך בבתי חולים ובבתי סוהר לא קידמו את פתרון החידה.

אורי שילו מספר שיום פניה לנציגי כניסיה בנצרת שהיו להם קשרים ענפים עם עמיתים בסוריה. אחד הכמרים נתם למשימה וכשחזר מסוריה דיווח שבדמשק לא יודעים דבר על דביר. גם הצלב האדום לא הירפה, אך כל הניסיונות הסתיימו באותה תוצאה. המסקנה היתה שדביר לא נמצא בסוריה, אבל מוטב לא להניח לדמשק כדי שבכל זאת תחוש מחויבות.

יחד עם זאת, משום שאין לשלול שום אפשרות, נבחנו תסריט שלפיו לקה דביר בהלם קרב שגרם לו לרוץ לכיוון הכפר נרי קייב וליפול לידי הכפריים, מבלי שהשלוטנות יקבלו על כך דיי

הנלעד בגול. נל במדרונות אלה

ההנהגה הרווחת היתה שפגיעה ישירה של פגז מרגמה 120, ריסק את דבריו בלי להותיר ממנו זכר.

הפשיטה ההרואית של גולני בגתה מחיר דמים כבד. "כשמתחילים ללכת הרבה צלילים", מפרש בני ענבר, "זאת הוויכוח שבאחריו כל שר מורכב ההכרח לבין מציפול חוא דרם גולניב היה קרב הדואי, אבל לא רוק היה שחור יכשר בכיוון, היום זה לא היה עובר. מה שכן, גולני היו צריכים את הפעולה. זה תרם לזמן לגאונות היחידה, כשהגנבים רבו ללמוד על נשק שלל הם באו אלינו לא צור'דור, את ההקלטה של גולניב לקותי איתי לקרב כל עזות בששת הימים".

ארבעה צויגן לשבח על ידי דרמטיס"ל, בום ענבר וצביקה עופר (שנהרג בדצמבר '68 במרדף בווארי קלט). ששעה ציון לשבח אלוף הפיקוד ועוד תשעה המח"ט. סגנו של ענבר, יעקב אבן, דובר צה"ל בשנים '84-78, מנתה את הלחצים באימול חד וחד, שחמט אפה של פעולות תגמול היא ההתפתח, בנטייה הלא קרה. המסודים גירו אותנו לבוא ואנחנו הלכנו שולל אחרי הפ"דובוקציה. לא רק זה. נוהל הקרב סבל מלחץ זמן, כלום לא היה קוראם אלה היינו מתכווננים יותר, דהיינו של יומיים לא היתה מו"ק. יש לי טענות אלה הממונים. בנטיבות אלה נקלענו למצב אקלימי לא צלילי גבורה.

הוא לא שוכח לציין את אומץ הלב של הסורים. "הם נהרגו כולם על משמרתם. כיוון שהולך להיות פה כנראה שלום של אמיצ'ים, חשוב לי להדגיש שבנוקייב לא רק אנחנו היינו גיבורים".

על לחימתו בנוקיים הוענק לאבן צ'ל"ש מאת אלוף הפיקוד.
נערד מהקסס סמל יהואש הרכבי מהסיירות, שנכח פצוע בבית
החולים בפרידה. האשפוז הממושך הותיר לו זמן נוסף לרובן בבית
הוא מהלכי הקרב בודד הפך לתיאטרון הלכותי רשמי של מבצע
סגנוני. "כבר בבית החולים", הוא אומר, "כשהתעמקתי בנושא,
היה ברור לי שהתכנון היה נתפס מיר, אבל למרות התקלות והצר
צאצא הסופית היה הצלחה הרדודה לדקות במטרה". כאשר לכנרת
האגם לא שקט. ארבעה ימים כלבד אחרי נוקיים שוב תקפו הסר
סירת משל מול חוף כרמי.

ארכעז ימים אחרי המבצע הודיע גם רובר צ'ול לראשונה כי שני חיילים נעדרים מקרב נוקייב. הסודים הודרוו להודיע כי בידהם גויה אחת. זו היתה גופתו של דוד חנן, תרס"פ של הסידרת, שנהרג בטרם התפוצה המוצב. למחרת הולחמה גופת חנן בשבוי וזו, תאמר וזיא חוסיין, שנמלת ממוצב נוקייב בעת הקרב ונלכד

יוכי אייזנברג: "תקווה

היתה כל הזמן. גם

עשר שנים מאז שיעקב

הוגדר 'נעדר' לא חשבנו

שהוא מת, היתה בבית

אופטימיות, התחושה

היתה שאו-טו-טו

עולים על עקבותיו

חֲבִצֵּת אֲדָמָה

בעור חטיבת גולני חורקת
שיניים בגויקובי, בזה המסיים
את הסירות שהובילו כול מושיי
טת 13 לתקוע את כורסי. הפר
סטים היו כבר בעיצומה של
ההשקיה אל התוף כאשר המוצב
פתח באש. אות הסירות הטיבה
פחה בלי אישור ומרכיב ההפת'
וח אבר. מהותיהם הגיעו עד למ'
וח 150 מטר מוקד התוף ואל
ההליש הפיקוד שתבנאום אלה
עדיף לבטל את הפעולה. בהיס'
מוריה של הקמפוזו הימי נודע
אותו לילה לדרואן כ"מבצע
אגנבות".

קייב וליסל לייז הכפריים, מבלי שהשטרונות יכלו על כך דיר
והחזו. הם הסקולרציות האקאניסופי. "אנני לא רוצה לפרט", מעריה
אחות יוכי, "כאל בפתח הקווא פרווה שטרונות דווינית על הגורל
של יעקב. זה משוט לא ייאמן איזה מוח מעוות היה לאנשים." הל'
שטרונות יודעת סיפור שהוא אירו, שהוא הרג את המפקד שלו, שה'
משפחה ירדית היכן הוא. "כאילו לא היה ברשכול, גם עם זה
גאבליז להחמוד".

אחרי 38 שנים ללא קצה חוט, אפילו שבר וסקית לא נמצא, פסו כל התקות ונשארה רק השאלה שנהגות הוראה מרפה או מה בכל זאת קרה? את המגעים עם הרשויות ניהלו הוראים, וכשזכו לקבל על עצמם את המשא הבן שמעון, שהיה צעיר בשנותיו מידי"ה, הוא נפגש עם יצחק רבין, עם מנחם בגין, הוא דחה, הוא יום. במלאת 25 שנים לנוקייב הוא העמיד את האנדרטה לזכר אחיו, שהפכה למקום ההתייחדות של המשפחה ועד אז הם נסעו לחד האב בירושלים, חלוקת חללי צה"ל שמקום קבורתם לא נודע. הרץ שמעון נפגש לפני כחמש שנים, האם במסערה לפני שנה חצי. מותו ומות יורעיו ככל שיהיה מרשה כבוד.

החקירה המפורשת לא הייתה גולדת אלמא בסוגיה הכבדת לשלפ חסר תדקיק, וחשפה צדעות חוק שרדוהלת לתלים 100 מטר, הקו האדום התחתון, שהול קללה למשח המים, עוררת את סאל צילה גוימס, ראש ענף איתור נעדרים בצהל, לפעולה מחודשת הדי דביר, על פ"ל כל המינים, נעלים סמור לשפת האגם. האם יי תכן שגופתו הינה מוכנת כל השנים מתחת למים?

לקבוע בוודאות כי דביר נהרג בקרב וגם לגלות איר. היא דרשה מהם להצביע על הדגים המדויקים שבו קרו הדברים, ומה לוח הזמן. נים. על אף אחת מההשללות לא ניתן לבנות ימים מענה. השלטת נדרש, בצעו סקירות מקומיות באמצעות מגנטומטר (מגנטית מתכות). באתות מוקד, בסוף 96, נמצאו באקראי הקליק של מיג מורי שהופל במלחמת התת-יבשה, רק לא דביר. העדות של אבידן מסייעת רק לקליק, כל עוד אין לה הצלבה. באפריל לפני שנה זימנה נוימן את המשפחה למסור לה ד"ח מצב, מבלי שהאב והאחות ידעו אפילו שנפתחה חקירה מחורשת. הם היו המומים לשמוע שמישהו נזכר בבלי על תורה.